

BROŽÚRA

Kým pôjdem do školy ...

- *Základné informácie k zápisu dieťaťa do prvého ročníka ZŠ.*
- *Základné informácie pri pokračovaní povinného predprimárneho vzdelávania v MŠ (v minulosti odklad plnenia povinnej školskej dochádzky).*
- *Školská pripravenosť – čo to je a aké sú jej znaky.*
- *Tipy na stimuláciu oslabených oblastí.*
- *Rady ako uľahčiť vstup dieťaťa do prvého ročníka ZŠ.*
- *Rady ako sa učiť s prváčikom.*

Vypracoval tím psychologičiek CPPPaP Zvolen a Krupina.
Aktualizované: marec 2021

Zápis do prvého ročníka ZŠ:

Povinné prihlásenie na plnenie povinnej školskej dochádzky v základnej škole sa týka detí, ktoré do 1. septembra 2021 dovŕšia šiesty rok veku. Zápis dieťaťa do prvého ročníka ZŠ je pre rodičov povinný aj v prípade, ak dieťa do prvého ročníka ZŠ nenastúpi z dôvodu pokračovania plnenia povinného predprimárneho vzdelávania v MŠ. V tomto prípade doloží rodič do ZŠ pri zápise alebo dodatočne vyjadrenie riaditeľa MŠ o pokračovaní plnenia povinného predprimárneho vzdelávania v MŠ.

Pokračovanie plnenia povinného predprimárneho vzdelávania v MŠ (v minulosti „odklad PŠD“):

Ak dieťa v predškolskom veku nedosiahlo školskú spôsobilosť, môže zákonný zástupca požiadať riaditeľa MŠ o pokračovanie plnenia povinného predprimárneho vzdelávania v MŠ. K žiadosti o pokračovanie plnenia povinného predprimárneho vzdelávania v MŠ je potrebné riaditeľovi MŠ priložiť:

1. písomný súhlas príslušného zariadenia CPPPaP,
2. písomný súhlas všeobecného lekára pre deti a dorast,
3. informovaný súhlas zákonného zástupcu alebo zástupcu zariadenia.

Dôvody na pokračovanie plnenia povinného predprimárneho vzdelávania v MŠ sú napr.:

- Dieťa má problémy s výslovnosťou alebo nevie formulovať vety.
- Nevydrží sa sústrediť na činnosť.
- Je neposedné a netrpezlivé, nedokončí začatú prácu.
- Nedokáže sa orientovať v čase a priestore.
- Nevie dodržiavať základnú hygienu, samo sa nevie obuť, obliecť, jesť.
- Je plačlivé, ustráchané, neisté.
- Nemá rozvinuté schopnosti potrebné pre školskú prácu (pamäť, sluchové vnímanie, jemná motorika, predmatematické schopnosti, sluchová a zraková diferenciácia).
- Rodina prechádza náročným životným obdobím.

So žiadosťou o psychologické **vyšetrenie školskej spôsobilosti** dieťaťa sa na nás rodičia môžu obrátiť telefonicky na ☎ 045/ 533 55 02 alebo e-mailom na cpppapzv@gmail.com.

Prehľad legislatívnych zmien po 1.1.2021.

Do decembra 2020	Od 1. januára 2021
Odloženie začiatku plnenia školskej dochádzky	Pokračovanie plnenia povinného predprimárneho vzdelávania
Žiadosť zákonného zástupcu dieťaťa riaditeľovi základnej školy	Žiadosť zákonného zástupcu riaditeľke materskej školy
Prílohou k žiadosti je: 1. odporúčenie príslušného zariadenia výchovného poradenstva a prevencie 2. odporúčenie všeobecného lekára pre deti a dorast 3. informovaný súhlas zákonného zástupcu alebo zástupcu zariadenia	Prílohou k žiadosti je: 1. písomný súhlas všeobecného lekára pre deti a dorast 2. písomný súhlas príslušného zariadenia výchovného poradenstva a prevencie 3. informovaný súhlas zákonného zástupcu alebo zástupcu zariadenia
Rozhodnutie riaditeľa základnej školy o odklade začiatku povinnej školskej dochádzky žiaka	Rozhodnutie riaditeľky materskej školy o pokračovaní plnenia povinného predprimárneho vzdelávania
Možnosť riaditeľa ZŠ zaradiť dieťa do nultého ročníka základnej školy; absolvovanie nultého ročníka sa započítava do PŠD. To isté aj vo vzťahu k prípravnému ročníku.	Možnosť zaradiť dieťa do nultého ročníka už len v školskom roku 2021/2022. Tento školský rok je posledným rokom existencie nultých ročníkov. To isté aj vo vzťahu k prípravnému ročníku.
Dieťa musí ísť na zápis do základnej školy i keď sa rozhoduje o odkladi povinné školskej dochádzky.	Dieťa musí ísť na zápis do základnej školy i keď sa rozhoduje o pokračovaní povinného predprimárneho vzdelávania.

Školská pripravenosť:

Pripravenosť na školu sa chápe ako určitý stupeň telesného a psychického rozvoja dieťaťa, ktorý mu umožňuje bez ťažkostí plniť školské požiadavky.

Cieľom predškolskej prípravy nie je vopred naučiť dieťa čítať a písať, ale zaistiť maximálny a harmonický rozvoj schopností, ktorý umožňuje, aby bolo dieťa (keď príde správny čas) pri výučbe čítania, písania a počítania bez väčšej námahy úspešné. Dobrý základ z predškolského obdobia rozhoduje aj o výsledkoch v škole, ako aj vo vzťahu k vzdelaniu všeobecne.

Dané cvičenia by nemali byť pre dieťa drilom. Majú sa uskutočňovať v pokojnej atmosfére. Na jedno cvičenie si treba vymedziť čas 10- 15 minút, treba ich však realizovať v pravidelnom čase.

Niektoré zo znakov školskej pripravenosti:

- Zrozumiteľná reč, bez výrazných ťažkostí vo vyslovovaní hlások.
- Emočná stabilita, odolnosť voči záťaži, schopnosť kontrolovať impulzy.
- Bezproblémová adaptácia na nové situácie.
- Schopnosť byť dlhšiu dobu bez matky či otca.
- Prekonávanie prekážok, schopnosť dokončiť prácu.
- Primeraná jemná motorika.
- Dieťa dokáže na adekvátnu dobu udržať pozornosť, neodbieha od práce, obsedí.
- Rozvinuté potrebné schopnosti (predmatematické schopnosti, myslenie, sluchové a zrakové vnímanie, pamäť).

TIPY NA ROZVÍJANIE ZRUČNOSTÍ POTREBNÝCH PRE ŠKOLU:

Jemná motorika

- Zapínanie gombíkov, zipsu
- Viazanie šnúrok
- Navliekanie korálok
- Namotávanie vlny
- Modelovanie z plastelíny/slaného cesta
- Kreslenie prstom do piesku / múky / krupice
- Obliekanie bábik
- Strihanie nožnicami
- Vytrhávanie tvarov z papiera (jablko,....)
- Strihať prúžky z papiera
- Bodkovanie na papier (ako kuriatko)
- Kresliť na veľký list papiera veľký kruh
- Strihanie podľa čiar
- Spájanie bodov rovnými čiarami postojacky
- Vystrihovať predkreslené geometrické tvary a lepiť z nich obrazce

Nácvik úchopu ceruzky pri poruchách grafomotoriky:

Dieťaťu do dlane vložíme fazuľku, prichytí ju skrčením malíčka a prstenníka. Pri tom, ako fazuľku pridrža dvoma prstami, ostatnými troma prenáša rozsypané predmety (fazuľky, koráliky, guľôčky, ...) na určené miesto. Postupne sa prejde k „soleniu“ striedavo dvoma a troma voľnými prstami, pričom malíček a prstenník držia fazuľku. Po fáze solenia chytíme ceruzku špicom nadol a zájdem medzi uvoľnené prsty, kým ceruzku zľahka neuchopí.

Skrížená alebo nevyhranená lateralita:

Spolupráca hemisfér - krížové pohyby

1. dotýkať sa dlaňou kolena, vždy do kríža (PR - ľavé koleno, LR - pravé koleno), 12x
2. dotýkať sa dlaňou kolena rovnaká ruka a rovnaká noha 12x
3. znovu krížiť dlane s kolenom 12x

Kríženie za telom:

1. dotýkať sa dlaňou chodidla za telom (PR - ľavá noha, LR - pravá noha), začať 5x, postupne pridávať až dieťa zvládne 12x
2. dotýkať sa dlaňou chodidla za telom rovnaká ruka a rovnaká noha, začať opäť 5x a zvyšovať počet
3. znovu za telom krížiť ako v bode jedna

Obmeny:

1. dotýkať sa lakťom kolena
2. krížiť s výskokom
3. dotýkať sa dlaňou lopatiek vzadu

Cvičiť pochodovanie v rôznom tempe
(koordinácia rúk a nôh).

Cvičiť zmeny polôh dlaňou na stole:

1. jedna ruka natiahnutá, druhá v pästi a striedať na povel
2. natiahnem, skrčíte, buchnem (začať jednou rukou, vymeniť druhú ruku, potom obe dohromady)
3. natiahnem, skrčíte, otočím dlaň nahor (začať jednou rukou, vymeniť druhú ruku, potom obe dohromady)

Cvičenie na spoluprácu hemisfér:

1. postaviť sa – päty spojené, špičky smerujú do strán, upažiť, jedna dlaň nahor druhá nadol, meníme v rovnakých intervaloch
2. pridať otočenie hlavy, hlava sa pozerá vždy na dlaň, ktorá je hore

Cvičenie na koordináciu oka a ruky:

1. kresliť ležaté osmičky pravou rukou 15x, ľavou rukou 15x
2. kresliť slivky pravou rukou 15x, ľavou rukou 15x

Pamäť:

- Čo chýba na stole? Na stôl položíme niekoľko predmetov, potom niektorý schováme, dieťa háda.
- Čo sa zmenilo? V miestnosti premiestnime predmet...
- Čo sa zmenilo na mame, na ceste do MŠ?
- Učenie sa riekaniiek
- Nechať dieťa rozprávať čo robilo, čo videlo...
- Povieme dieťaťu vetu, ono ju zopakuje
- Čítanie príbehov a rozprávok

Pozornosť a zrakové vnímanie:

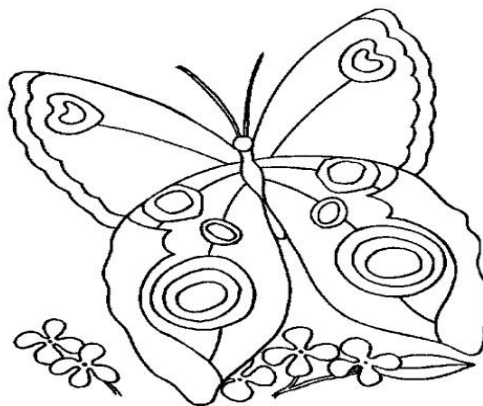
- Rozprávanie o obrázkoch
- Triedenie predmetov
- Skladanie obrázkov podľa predlohy
- Mozaiky
- Skladačky
- Skladanie obrázkov z kociek
- Rozlišovanie predmetov v okolí – veci guľaté, autá rovnakej značky, rovnako vysoké budovy....
- V krabičke s gombíkmi hľadáme malý, modrý...
- Triedenie predmetov podľa farby, veľkosti, materiálu (sklenené, drevené...)
- Zo zápaliek postavíme domčeky. Jeden je celý v ostatných niečo chýba, dieťa dopĺňa.
- Dokresliť neúplné obrázky...
- Vyhľadať medzi obrázkami rovnaké (pexeso...). Najprv vyberieme štyri dvojice, potom osem.
- Rozstriháme obrázok na 2-3 kusy a dieťa ho skladá

Sluchové vnímanie

Cvičenia sluchu:

- Počúvanie hudby, rozprávok, rozprávanie o rozprávkach
- Hra so slovami
- „Čo to bolo?“ – zašuštíme papierom, cinkneme o pohár,....
- “Odkiaľ to bolo?”
- Hľadáme schovaný budík podľa zvuku

Cvičenie rytmu:

- Vytlieskavanie pesničiek a riekaniek
- Vytlieskavame spolu s dieťaťom slová. Najprv ich vyslovíme, potom spolu vytlieskame a ak to dieťa zvládne, vytlieska ho samo a vyslovuje podľa rytmu

Sluchová analýza:

- Položíme na stôl hračky a pýtame sa, ktorá z vecí začína na bá? (bábika) Ak je to pre dieťa príliš ťažké, ukážeme na bábiku, povieme bá -, dieťa doplní –bika
- Háďaj, ktoré slovo myslím. Povieme prvú slabiku slova, napr. ka- a dieťa povie kačka, kalendár
- Je to v izbe a začína sa na.....
- Rovnaká hláska na začiatku slov. Ja ti poviem slovo a ty vymyslíš iné, ktoré začína rovnako
- Čo počuješ na začiatku slova? Pes.....p
- Čo počuješ na konci slova?
- Kde v slove pes počuješ „e“?
- Rozklad slabík na hlásky
- Koľko slov má veta? Povedať, zatlieskať

Matematické predstavy

- Porovnávanie veľkosti, množstva (pojmy rovnako, viac, menej)
- Hra: Človeče nehnevaj sa, domino...
- Určovanie množstva: dve kôpky gombíkov – kde je viac, kde je menej
- Porovnanie množstva pomocou grafického znázornenia – nakreslíme pod seba niekoľko koliesok, vedľa kocky aby dieťa mohlo jednotlivé dvojice spájať čiarami. Po spojení čiarou sa pýtame kde ich je viac.
- Na jeden riadok nakreslíme vedľa seba napr. 5 koliesok, pod to tri štvorce... a dieťa potom nakreslí rovnaký počet samo.
- Cvičíme pojmy hore, dole, uprostred. Vezmeme predmet a dávame ho na rôzne miesta stola.
- Nakreslíme čiaru a na ňu / pod ňu farebné kolieska a dieťa hovorí: je nad čiarou, je pod čiarou.
- Orientácia v číselných radoch do 10. Naučíme dieťa riekanku 1,2,3,4,5,6,7,8,9, zavrite si chalúpku, vlezte vám tam medveď .
- Pripravíme si tri papiere. Na 2 krajné nedáme nič a na prostredný 4 gombíky. Na prvý voľný papier potom dá dieťa menej gombíkov ako je na prostrednom, na tretí gombíkov viac.
- Zoradíme 10 kociek rôznych farieb a pýtame sa koľká kocka je červená? Podaj mi štvrtú kocku (piatu, poslednú, hneď za prvou, všetky za druhou..)
- Pokúšame sa navodiť základné početové operácie pomocou názoru: Keď máš 2 kocky (dieťaťu ich dáme), koľko kociek budeš mať keď ti jednu pridám? (vezmem). Ak to dieťa pochopí, skúsime to isté, ale bez kociek. Dieťa si kocky predstavuje. Pri tomto cvičení neprekračujeme počet 5.

Myslenie:

- Rozprávanie s dieťaťom. Napr. ideme na nákup, dieťaťu povieme, čo ideme kúpiť a poprosíme ho, aby nám to pripomenulo.

- Rozlišovanie vecí podľa jedného znaku – farba, tvar, materiál
- Vymenovanie vecí podľa jedného znaku – budeme si rozprávať, čo rastie na stromoch, čo behá, čo má kolesá.
- Hra „Letí, letí“
- Vymenujte skupinu slov a dieťa Vám povie, čo majú spoločné – napr. jablko, hruška : ovocie
- Rozprávať podľa obrázkov
- Vymýšľať rozprávku
- Riešenie situácií: Čo by sa stalo, keby si šiel von v ponožkách? Čo spraviš keď spadneš a rozbiješ si koleno?
- Povieme vetu a dieťa povie, čo je v nej zle – napr. V lete padá sneh, V zime sa chodíme kúpať,....

Interaktívna pomôcka pre rodičov:

Aplikácia WELCOME IDEA - INTERAKTÍVNY DIGITÁLNY EDUKATÍVNY ASISTENT – pre inteligentné zariadenia funguje ako pomyslený asistent: rodič vďaka skríningovej pedagogickej diagnostike v aplikácii vyhodnotí aktuálny stav dieťaťa v jednotlivých oblastiach rozvoja. Na základe toho aplikácia odporučí vybrané aktivity a rodič môže doma precvičovať s dieťaťom oslabené oblasti.

Viac o projekte aplikácii nájdete tu: <https://welcome-idea.eu/#/home>

Metodika je prístupná: <https://www.minedu.sk/data/att/14970.pdf>

Ako môžu rodičia pozitívne pripraviť predškôla na školu?

Veľmi jednoducho, a to komunikáciou a nácvikom. Stačí, keď si vyhradíte pár minút na neformálny rozhovor o tom, ako to v takej veľkej škole chodí. Čo sa od neho bude v škole očakávať, aké budú jeho povinnosti. Popíšte dieťaťu, aký je harmonogram školského dňa. Ak si už celkom dobre nepamätáte ako to v škole chodí, tu je malý ťahák:

- V škole sú triedy, do ktorých chodia vždy rovnakí žiaci.
- Každá trieda má svoju pani učiteľku a žiakov.
- Každý žiak má svoje stabilné miesto.
- Do školy sa chodí každý deň so školskou taškou.
- V škole sa striedajú prestávky s hodinami.
- Cez hodinu deti počúvajú výklad pani učiteľky, ak chcú niečo povedať prihlásia sa.
- Za prácu hodnotia známami, bodmi.
- Cez prestávku je priestor na oddych a desiatu.
- Na hodinách sa deti učia čítať, písať, počítať, kresliť, spievať, poznávať prírodu, krajinu, zvieratká.
- Po vyučovaní idú deti domov alebo do školského klubu.
- V školskom klube je s deťmi pani vychovávateľka, ktorá vymýšľa zaujímavé hry a pomáha deťom s úlohami.
- Po návrate domov je priestor na krátky relax, prípravu na ďalší školský deň a voľnú hru.

Netreba sa zabudnúť s dieťaťom porozprávať aj o význame školy a učenia. Pozitívne motivovať, vyzdvihnúť dobré veci. Napríklad, čo všetko sa dieťa v škole naučí, že spozná nových priateľov ... Je potrebné hovoriť s dieťaťom o prirodzenosti občasných zlyhaní a možnostiach ich nápravy. Chyba je naša kamarátka. Vďaka nej sa učíme. Pripravujete tým dieťa na to, aby prípadný neúspech bolo schopné primerane zvládnuť. Povzbudzujte tiež dieťa tým, že poukážete na to, čo už zvládlo a dokázalo. Podporujte samostatnosť dieťaťa v aktivitách, ktoré je schopné zvládnuť bez pomoci dospelého. Naučíte ho tým samostatnosti, čo neskôr oceníte vy nielen pri domácej príprave na vyučovanie a aj dieťa vo svojom živote. Pozitívne na dieťa vplývajú aj vaše bezprostredné vtipné spomienky na školu.

Čomu by sa mali rodičia predškolačka vyhnúť?

Negatívnym názorom na školu a vzdelávanie, podceňovaním učiteľov školstva či strašením dieťaťa, že v škole bude zle, že dobré časy mu už skončili. Nemali by sme pred dieťaťom používať vety typu: „*Ved' počkaj, v škole ťa už naučia.*“ Nestrašiť dieťa ťažkými a nezvládnuteľnými úlohami, ktorého ho čakajú. Pár odporúčaní, čo nehovoriť predškolačkovi pred nástupom do školy :

- **Nehovoríme** dieťaťu, že už sa viac nebude hrať.
- **Nestresujeme** dieťa s nedostatkom času.
- **Nevyhrážame** sa dieťaťu školou ako trestom.
- **Nehovoríme** dieťaťu o jeho neúspechu.
- **Nehovoríme** dieťaťu o svojich zlých zážitkoch zo školy.
- **Nestrašíme** dieťa so zlými pani učiteľkami.
- **Nepodceňujeme** schopnosti dieťaťa.
- **Neporovnávame** dieťa s inými deťmi či súrodencom.
- **Nevysmievame** sa obavám dieťaťa.
- **Nebagatelizujeme** význam vzdelávania.

A na záver, nie je nič lepšie ako sa zahrať na školu. Dieťa získa radosť s vášho záujmu, času a zároveň uvidí, čo môže od školy očakávať.

Krátky návod ako sa zahrať na školu:

Keďže priemerná schopnosť pozornosti predškolačka je 10-15 minút, môžeme si vymyslieť niekoľko krátkych hodín, prerušovaných prestávkami. Nie je k tomu potrebné pedagogické vzdelanie. Stačí kúsok fantázie, papier, pracovný zošit, farbičky a encyklopédia či internet.

Napríklad:

- Oblasť písania- opakovanie predkreslených vlnoviek, tvarov
- Oblasť matematiky- triedenie predmetov podľa veľkosti, určovanie tvarov
- Oblasť príroda- prezeranie encyklopédie, rozhovor o zvieratách, ľudskom tele
- Oblasť čítania- spoločné čítanie maľovaného čítania, následný rozhovor
- Oblasť umenia- strihanie, kreslenie, maľovanie

Niekoľko aktivít a opatrení pre úspešný začiatok v škole:

- ❖ Pracujte s dieťaťom v pokoji a pohode.
- ❖ Pracujte pravidelne. Nastavte si režim. Pri nácviku čítania a písania je užitočná pravidelnosť. Platí pravidlo „málo a často“ – denne aspoň 5 minút venovať čítaniu a písaniu. Rodič sa môže striedať s dieťaťom.
- ❖ Majte na pamäti, že záujem podnecuje pozornosť. Nervový systém dieťaťa na začiatku školskej dochádzky je nezrelý a jeho schopnosť sústrediť sa na jednu vec je limitovaná. Urobte preto učenie zaujímavejším.
- ❖ Nezdržujte dieťa pri učení dlho.
- ❖ Úlohy sa snažte striedať s krátkou prestávkou. Keď si unavené mozgové centrá oddýchnu, oveľa lepšie pracujú.
- ❖ Nenúťte dieťa sedieť bez pohybu. Dovoľte mu striedať rôzne polohy. Deti môžu stáť, kľačať... Je to spôsob, ako dieťa príliš neunaviť.
- ❖ Usilujte sa vylúčiť rušivé podnety (súrodenec, TV, ...). Deti bývajú často nepozorné preto, že nedokážu dobre rozlíšiť podnety, ktoré by mali vnímať od tých, ktoré sú pre ne v tej chvíli nadbytočné. Napr. neučte sa v kuchyni, obývačke, ale v detskej izbe alebo si určite kútik, ktorý bude určený predovšetkým na učenie.
- ❖ Na stole by malo mať dieťa iba to, čo práve potrebuje.
- ❖ Pri chybách využívať *metódu zeleného pera* – vyznačiť zeleným perom (napr. zakrúžkovať) všetko to, čo napr. napísalo dieťa správne. Pokynom ho vrátiť späť, aby sa opätovne pozrelo na to, čo napísalo alebo mu zopakovať zadanie ešte raz. Nevšimáť si to, čo sa nepodarilo, nezameriavať sa iba na chyby, ale na to, čo dieťa zvládlo. Dieťa tak získava úplne iný typ vnútornej motivácie. Nesnaží sa neurobiť chybu, ale snaží sa úlohu urobiť dobre. Pri oprave sa nesústreďuje na chyby, ale na to, čo je napísané správne.
- ❖ Povzbudzujte ho a nezabúdajte na pochvalu a ocenenie: „*Dal si do toho všetko.*“; „*Čo si o tom myslíš a ako sa cítiš?*“; „*Vidím, že ťa to bavilo.*“; „*Jednotka poukazuje na Tvoju usilovnosť.*“; „*Cením si, že dávaš pozor.*“
- ❖ A nie len za dobrý výkon v škole, ale aj za každú snahu.
- ❖ Rozprávať sa s dieťaťom, ako sa mu v škole páčilo, prípadne nepáčilo. Je dôležité, aby dieťa cítilo v rodičoch oporu, aby vedelo, že sa na nich môže obrátiť nech by malo akýkoľvek problém.
- ❖ Nezaujímate sa, samozrejme, iba o školu. Dôležité sú aj ostatné činnosti dieťaťa.
- ❖ V prípade, že sa dieťa začne chodenia do školy obávať, je potrebné čím skôr zistiť, v čom je problém a čoho sa dieťa bojí. Ťažkosti je možné vyriešiť chápaným rozhovorom s dieťaťom alebo triednym učiteľom.

